

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ

В И С Н О В О К

**щодо проекту Закону України про внесення змін до Цивільного кодексу України та Кодексу законів про працю України (щодо персональної матеріальної відповідальності посадових осіб органів державної влади та місцевого самоврядування)
(реєстр. № 3825 від 25 грудня 2013 року)**

Комітет з питань правової політики на засіданні 26 лютого 2014 року (протокол № 21) розглянув проект Закону України про внесення змін до Цивільного кодексу України та Кодексу законів про працю України (щодо персональної матеріальної відповідальності посадових осіб органів державної влади та місцевого самоврядування) (далі – Законопроект) (реєстр. № 3825 від 25 грудня 2013 року), поданий народним депутатом України Фурсінім І.Г.

Згідно з пояснювальною запискою Законопроект спрямований на захист прав суб'єктів господарювання.

Для досягнення мети автором пропонується доповнити статтю 1172 Цивільного кодексу України та статтю 134 Кодексу законів про працю України положеннями, якими передбачається створення механізму персональної матеріальної відповідальності посадових осіб за збитки, що були завдані господарюючим суб'єктам внаслідок протиправних дій таких посадових осіб.

Проведений Комітетом аналіз Законопроекту дає підстави для таких висновків.

Законопроектом пропонується доповнити статтю 1172 Цивільного кодексу України положенням, відповідно до якого держава, Автономна Республіка Крим, територіальні громади відшкодовують шкоду, завдану їхніми посадовими особами суб'єкту господарювання внаслідок протиправних дій.

Під час обговорення Законопроекту народні депутати України – члени Комітету звернули увагу, що стаття 1172 Цивільного кодексу України встановлює загальні правила відповідальності юридичної або фізичної особи за шкоду, завдану їхнім працівником під час виконання ним своїх трудових (службових) обов'язків. Водночас, народні депутати зазначили, що питання відшкодування шкоди, завданої посадовою або службовою особою органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим або органу місцевого самоврядування при здійсненні нею своїх повноважень, регулюється

статтею 1174 цього Кодексу. Суб'єктом відповідальності за шкоду, завдану незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю вказаних осіб фізичній або юридичній особі, є держава, Автономна Республіка Крим або орган місцевого самоврядування незалежно від вини цих осіб. Згідно з Бюджетним кодексом України (стаття 25, підпункт 2 пункту 9 Прикінцевих та перехідних положень) зазначене відшкодування здійснюється за рахунок коштів державного чи місцевих бюджетів в межах бюджетних призначень за рішенням суду у розмірі, що не перевищує суми реальних збитків.

Крім того, на думку членів Комітету, запропоноване поняття «суб'єкт господарювання» не узгоджується з термінологією Цивільного кодексу України, відповідно до якого учасниками цивільних відносин є фізичні особи та юридичні особи, держава Україна, Автономна Республіка Крим, територіальні громади, іноземні держави та інші суб'єкти публічного права (стаття 2).

У зв'язку з наведеним, Комітет дійшов висновку, що запропоновані Законопроектом зміни до статті 1172 Цивільного кодексу України не є предметом її регулювання. При цьому, регулювання правовідносин, визначених законодавчою пропозицією, унормовано в статті 1174 Цивільного кодексу України та положеннях Бюджетного кодексу України. Такої ж правової позиції дотримуються Міністерство юстиції України та Комітет Верховної Ради України з питань бюджету з врахуванням висновку Міністерства фінансів України.

Законопроектом також передбачається доповнити статтю 134 Кодексу законів про працю України приписом, яким встановлюється, що у випадку, коли шкода підприємству, установі, організації завдана посадовою особою органу державної влади або виконавчого органу місцевого самоврядування внаслідок неправомірних дій, ця посадова особа несе матеріальну відповідальність у повному розмірі шкоди, заподіяної з її вини.

Як зазначили народні депутати, КЗпПУ регулює трудові відносини між роботодавцем та працівником. Питання загальних засад діяльності, статусу та відповідальності посадових осіб органів державної влади та органів місцевого самоврядування визначаються спеціальними законами України. Зокрема, за Законом України «Про державну службу» (стаття 38) державні службовці несуть цивільну, адміністративну або кримінальну відповідальність згідно з чинним законодавством.

У законах України «Про центральні органи виконавчої влади» (частина друга статті 27) та «Про місцеві державні адміністрації» (частина друга статті 49) також встановлено, що шкода, завдана незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю посадових осіб міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, місцевих державних адміністрацій при здійсненні ними своїх повноважень, відшкодовується за рахунок держави в порядку, визначеному законом.

Відповідно до частини першої статті 77 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» шкода, заподіяна юридичним і фізичним особам в результаті неправомірних рішень, дій або бездіяльності органів місцевого

самоврядування, відшкодовується за рахунок коштів місцевого бюджету, а в результаті неправомірних рішень, дій або бездіяльності посадових осіб органів місцевого самоврядування - за рахунок їх власних коштів у порядку, встановленому законом.

Керуючись наведеним, члени Комітету вважають, що запропонована Законопроектом ініціатива не є предметом регулювання Кодексу законів про працю України, оскільки врегульована законами України. Такого ж висновку дійшло Міністерство соціальної політики України.

Члени Комітету також зауважили, що згідно з частиною четвертою статті 1191 Цивільного кодексу України держава, Автономна Республіка Крим, територіальні громади, відшкодувавши шкоду, завдану посадовою, службовою особою внаслідок незаконно прийнятих рішень, дій чи бездіяльності відповідно органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, мають право зворотної вимоги до винної особи у розмірі виплаченого відшкодування (крім відшкодування виплат, пов'язаних із трудовими відносинами та відшкодуванням моральної шкоди). Аналогічні норми містяться в підпункті 10 пункту 9 Прикінцевих та перехідних положень Бюджетного кодексу України.

В законах України «Про центральні органи виконавчої влади» (частина третя статті 27) та «Про місцеві державні адміністрації» (частина третя статті 49) також закріплено право держави щодо зворотної вимоги (регресу) до посадових осіб міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, місцевих державних адміністрацій, які заподіяли шкоду, у розмірах і порядку, визначених законодавством.

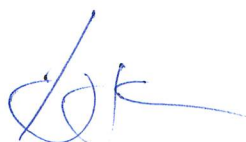
Відповідно до висновку Головного науково-експертного управління Апарату Верховної Ради України вказаний Законопроект за результатами розгляду в першому читанні доцільно відхилити.

Враховуючи викладене, Комітет з питань правової політики **в и р і ш и в :**

1. Рекомендувати Верховній Раді України проект Закону України про внесення змін до Цивільного кодексу України та Кодексу законів про працю України (щодо персональної матеріальної відповідальності посадових осіб органів державної влади та місцевого самоврядування) (реєстр. № 3825 від 25 грудня 2013 року), поданий народним депутатом України Фурсіним І.Г., відхилити.

2. Доповідачем від Комітету під час розгляду цього законопроекту на пленарному засіданні Верховної Ради України визначити секретаря Комітету Агафонову Н.В.

Голова Комітету

В.В. Писаренко